

MEHMET EROĞLU • Belleğin Kış Uykusu

agorakitaplığı, 2006 (3 baskı)

İletişim Yayınları 2129 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 342

ISBN-13: 978-975-05-1727-3

© 2015 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2015, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Suat Aysu

KAPAK İLLÜSTRASYONU Deniz Karagül

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ayla Karadağ

BASKI ve *CLT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MEHMET EROĞLU

Belleğin Kış Uykusu

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu. Aynı dönemde, 12 Mart Darbesi ardından kurulan Sıkıyönetim Mahkemesi'nce sekiz yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel afftan sonra yazmaya başladı. İlk romanı *İssizliğin Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanan *İssizliğin Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü'yü* sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adım Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırgınları* (2005), *Belleğin Kış Uykusu* (2006) yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine* 2011 yılında, son kitap *Rojin* ise 2013 yılında yayımlandı. Eroğlu'nun ayrıca öğrencileri tarafından kitaplardan seçilmiş *Edebi Aforizmalar* adlı bir kitabı daha vardır. Yazarın son kitabı *9,75 Santimetrekafe* 2014 yılında yayımlanmıştır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı, İssizliğin Ortası, Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve FIPRESCI (Uluslararası Sinema Eleştirmenleri Federasyonu) ödülleri kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü ile 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi sinema filmi senaryolarını da içermektedir.

“Bir neden aramak, sevgiyi yok eder.
Sevilen bir Őeye anlam uydurmak, yalan söylemektir...”
– Pascal Quingard

Yitiriş

M. o akşamüstü, göğsündeki garip sızıyla geçmişi olmayan, anısız bir güne uyandı. Belleğiyle gözlerini açtığı anın arasına yerleşmiş, kendini bir varlık olarak kavramasına engel olan bir boşluğun kıyısındaydı. Nedenini bilmeden titriyordu: Saat altıydı; küçük bir bavul, uyanır uyanmaz yolculuğa çıkacakmış gibi ayaklarının dibinde duruyordu. Ancak dağınık olduğu hemen fark edilen odada, yayıntının toplanması, koltukların üstündeki küçük yastıkların düzeltilmesi, perdelerin kapatılması, okunmuş gazetelerin ortadan kaldırılması gibi her yolculuk öncesinde görülebilecek olağan hazırlıkların izi yoktu. M. neden yatakta değil de oturma odasını andıran, ayrılık kokmayan bu odada, hem de rahatsız bir sandalyenin üstünde uyuyakaldığını da bilmiyordu. Kucağında açık bir kitap, kimin tarafından, ne zaman hazırlandığını hatırlamadığı bavulun üstünde bir uyarı işareti gibi duran sarı zarf ve divana atılmış gri takım elbise... Bu nesnelere anlamlı bir bütünün parçaları mıydılar? Öyle idiyeler hangi zamana aittiler? Kendini zorlasa da aradığı cevapları bulamadı. Anıları yok ol-

muştı. Belleği onu hafifmeşrep bir sevgili gibi terk etmişse benziyordu.

Gariplik, anılarını yitirmiş belleğiyle de sınırlı değildi; durumu daha da anlaşılmasın kılan şeyin boğazıyla göğüs kemiği arasında gidip gelen sızı olduğunu düşündü. Acı vermeden, gırtlığına yaklaştıkça belirginleşen bu titreşim, geç kaldığını hatırlatan bir çalar saate benziyordu. M. uyarıya kulak vererek koltuktan kalkınca kapının önünde uyuklayan köpek de çalan zili duymuş gibi başını kaldırdı. Küçük gözler ve bu gözleri daha da belirsizleştiren, şaşkırtıcı büyüklükteki bir kafa... M. şaşkınlığına rağmen yönsüz bir sevinçle, tek başıma değilim diye düşündü. Ancak bu boş, koğuşu andıran odada kendisinden başka bir canlının varlığını fark etmesi, ne içinde bulunduğu garip durumu açıklamaya, ne de duyduğu o hüzünlü yalnızlığı seyreltmeye yetti. Köpek, etrafa neşe ve canlılık saçmak bir yana, soluk bile alamayacak kadar yaşlı ve yorgun görünüyordu. Peki, kime aitti, adı neydi? M. hâlâ kararsız gözlerle onu süzen hayvana bakarken birden korkuyla irkildi. Ya benimki? Evet, kendi adını da hatırlamıyordu. Zihninde sadece bir harf titreşiyordu: M. gerçeği o zaman kavradı: Belleğiyle zamanın arasındaki bağ kopmuştu. Zamanın ıssızlığının ortasındaydı. Bir süre endişesinin yatışmasını bekleyerek kendini dinledi: İçinde sadece uyandığı günün Pazar olduğuna yönelik bir duygu vardı; tabii bu da yapacak hiçbir işinin olmamasından, yani belleğinin boşluğundan kaynaklanıyor olabilirdi.

M. göğsündeki sızı tekrar yer değiştirmeye kadar etrafı süzdü, sonra aklına yapacak başka şey gelmediğinden, divanın üstündeki takım elbiseyi alarak giyindi. Ceket, üzerine göreydi ama pantolonun beli oldukça boldu. Ya zayıfladım ya da elbise başkasına ait...

Böyle düşünerek ceketin ceplerini yokladı. İkisi de boştu. Pantolonunda, jelatin kâğıdına sarılmış iki küçük şeker bul-

du. Bunları neden yanında taşıyordu? Bu soruya da verecek bir cevap bulamadı. Divanın yanındaki yastığın üstüne dikkatlice yerleştirilmiş deri kemeri pantolona geçirirken susadığını fark etti. Uzun zamandır uyuyor olmalıydı. Kemeri sıkıp, tedirgin adımlarla köpeğin yattığı kapıya doğru yürüdü. İri kafalı garip hayvan, yanından geçerken gözlerini hafifçe araladı ama kimildamadı; boşuna telaşlanmıştı.

M. odadan antreye çıkar çıkmaz boşluğa açılan üç kapı da kapalı olmasına rağmen –sanki bilinçaltından uzanan bir parmağın işaretiyle– mutfağı kolayca buldu. Tek penceresi olan ince uzun mekân, oldukça küçüktü; ilk gözüne çarpan, evyenin içindeki kirli tabaklar oldu. Tezgâhın üstünde, ortasında kireç izi bulunan iki bardakla boş bir şarap şişesi duruyordu. Uyumadan –ya da sızmadan– önce şarap mı içmişti? Bardakları kokladı. Sadece birisine şarap kokusu sinmişti. Merakla tezgâhın üstündeki dolapları açtı. İki paket makarna ve üç hazır çorba; buldukları bundan ibaretti; kapının yanındaki buzdolabıysa boştu. Evde pek yemek pişirilmiyor olmalıydı. Tezgâhın karşısındaki duvarda çerçevelenmiş meyve resimleri asılıydı; ortadaki muzun eğik durduğunu fark etti. Ayağı çarpınca, bakışlarını yere çevirdi. Su kâsesi! Eğer köpek buradan su içiyorsa, kapı neden kapalıydı?

M. musluktan su içtikten sonra ağır bir işe girişmek üzereymiş gibi derin bir soluk alıp, –ileriye ya da geriye– bir türlü zamana yayamadığı düşüncelerini zorlayarak olanları hatırlamaya çalıştı. Kimdi, burada ne arıyordu, neden geçmişini hatırlamıyordu, yolculuğa mı çıkıyordu? Ancak çabalarının bir yararı olmadı. Belleğini belleksizlikten ayıran o saydam eleğin gözeneklerinden aşağıya –kendisiyle ya da evle ilgili– hiçbir anı düşmedi. Geçmişe ulaşamamak, zamanın hallerine hükmedememek: Anısızlık bu olsa gerekti. Yine de tanıdık bir şeylere rastlama umuduyla evi baştan sona gezdi. Pek

de büyük sayılmayacak dairede, az önce uyandığı salon, bir yatak odası ve iki yanı zevksiz duvar kâğıtlarıyla kaplı koridorun sonunda –eve sonradan eklenmiş duygusunu uyan-dıran– bir başka oda daha vardı. M.'yi şaşkırtan, karanlık ko-ridoru birdenbire sona erdiren bu odanın kilitli olmasın-dan çok, kapının üstüne asılmış gökyüzü haritası oldu. Siya-ha çalan mavi bir zeminin üstünde parıldayan ve kırmızı bir metalle çerçevelenmiş milyarlarca ışık! Büyülenmiş gibi bir süre yıldızları seyretti. Sonra kendisini de şaşkırtan bir hare-ketle –neden böyle yaptığı konusunda bir fikri yoktu– ku-lağını kapıya dayayarak içerisini dinlemeye koyuldu. Çok beklemedi, duymayı umduğu sesler odadan değil de arka-sından yükselince kaygıyla geri döndü. Köpek! Yine yamıl-mıştı. Loş koridorda yalnızdı. Dışarıdan, galiba yan bahçe-den, neşeli çocuk çığlıkları geliyordu.

Modası geçmiş bir banyo ve tuvaletle tamamlanan daire, her açıdan eski ve bakımsızdı. Çoğu yıpranmış olan eşyala-rın üstünde biriken ve kaynağı belirsiz ışıkla gümüş kırın-tıları gibi parıldayan tozlara bakılırsa, evde uzun süredir te-mizlik yapılmamış ya da içinde kimse yaşamamıştı. M. eli-ni yüzüne götürdü. Sakalları uzamamıştı. Birden –adından sonra en çok ona ait şeyi– yüzünü merak etti. Ama merakı sonuçsuz kaldı: Odalarda da, banyoda da ayna yoktu.

M. sızı yer değiştirmese belki bir süre daha banyoda ayak-ta bekler, durumun garipliğini düşünürdü; ancak göğsünde-ki titreşim boğazına yükselince, biri çağırılmış gibi hızlı adımlarla uyandığı –pek de salona benzemeyen– odaya geri dön-dü ve etrafı taramaya koyuldu. Sızı, bakışları koltuğa yönel-diğinde dinince, ilerleyip hâlâ bavulun üstünde duran sar-ı zarfı aldı. Renginden dolayı resmî bir kurumdan geldiği-ni düşündüğü zarfın üstündeki işlek elyazısı solmuş, silik-leşmişti; bir türlü okuyamadı. Birkaç denemeden sonra yazı-yı çözmekten vazgeçerek zarfı açtı. Zarfın içinde, sandığı gi-

bi tebligat değil, ayın 14'ünde, saat 21'de kalkacak ekspres tren için alınmış bir bilet vardı. M. bir süre kuşkuyla gözlerle bavulu süzdü. Uykuya dalmadan önce bir yere mi gitmeyi planlamıştı? Sonra, ikinci soruyla irkildi. Peki, bugün ayın kaçı? Aynı anda göğsündeki sızı sıçrayarak bir kez daha yer değiştirdi. Bu yeni bir uyarıydı.

Bellek

M. göğsündeki o esrarengiz çalar saatin yönlendirmesiyle evden çıkıp, iki tarafı kestane ağaçlarıyla kaplı sokakta yürümeye başladıktan epeyce sonra bavulu yanına almadığını fark etti. Bir an geri dönmeyi düşündüyse de bundan çabucak vazgeçti. Böyle davranmasının anlaşılır bir nedeni vardı: Kılavuzluğunu yapan sızı onu uyarmamıştı. Bu yüzden, adımlarını yavaşlatmadan yürümeye devam etti. Üzeri ince sayılırdı ama üşümüyordu. Hangi mevsimdeydiler? Bilmiyordu. Hava ılıktı ancak çevrede baharın kendini ele veren belirtileri görünmüyordu. Sonbahardayız da diyemezdi: İri gövdeli atkestaneleri nemsiz yapraklarını dökmemişti. Bir ara –düşünmesi, hatırlaması için gerekliymiş gibi– durup, bir dakika kadar kımıldamadan bekledi. Trene binecekse önce garı bulması gerekiyordu. Ancak bunun için hangi yönü seçmesi gerektiği konusunda hiçbir fikri yoktu. Biraz düşündükten sonra gürültüye doğru ilerlemenin akıllıca olacağına karar vererek, yönünü değiştirmeden, tatlı bir eğimle alçalan sokakta tekrar yürümeye koyuldu.

Yol boyunca karşılaştığı tabelalar, küçük park, iki dallı, büyük, anıtsal çınar ağacı; hiçbiri tanıdık değildi. Beş dakika boyunca hemen hemen her köşesini merakla incelediği bu sokaktan daha önce geçtiğini hatırlatacak bir iz bulamadı. Caddeye varmadan az önce bir ipucu elde etmek amacıyla ışığı yanan dükkânlardan birisine girmiş ama içeride kimseyi görmeyince –yazarkasanın da açık olduğunu fark eder etmez– boş, sahipsiz bir dükkânda daha fazla beklemenin yanlış anlaşılacağı korkusuyla, alelacele dışarıya çıkmıştı. Yolun sonuna geldiğinde pes etmişti: Belleğini zorlamak yararsızdı; bu yüzden oyalanmadan, canlı bir trafiğin yaydığı gürültünün peşine düşerek caddeye ulaştı.

Cadde, sokağın aksine, oldukça geniş ve ışıklıydı. Sorduğu ilk adam yüzündeki alaycı ifadeyi saklamaya gerek görmeden eliyle caddenin öteki tarafındaki büyük binayı işaret etti. Çevresindekilerden çok farklı bir mimari tarzı olan gar, tam karşısındaydı.

M. fosforlu bir boyayla işaretlenmiş yaya yolundan karşıya geçti. Yeşil ışığın yanmasını bekleyen arabaların plakalarındaki işaret ve harfleri daha önce hiç görmemişti. Önceki yüzyıldan kalmışa benzeyen, cephesi küçük heykelticiklerle süslü, gösterişli taş yapının önüne vardığında belleğini canlandırarak bir iz keşfetmek umuduyla etrafı dikkatle süzdü. Ama bu umut bir kez daha boş çıktı. Çevredeki her şey yeniydi. Yürüyüş boyunca arkasında –evdeki koridorda olduğu gibi– ayak sesleri duyduğunu düşünmüş, bunun dışında dikkatini çeken hiçbir şey olmamıştı. Tekrar yürümeye başlamadan önce ani bir hareketle geri döndü. Yanılmıştı: izlenmiyordu; geniş meydan, böyle bir olasılığı ortadan kaldıracak kadar tenhaydı.

M. bunun üzerine üstündeki tonozu omuz vermiş bir kale girişini andıran yüksek kanatlı, ahşap kapıdan gara girdi. O sırada ayak seslerini tekrar duydu. Eğer peşinde biri var-

sa, bu gölgesi olmalıydı: M. yürüyünce yürüyor, durunca o da duruyordu. Bir hayalet edinmiş olmalıydı.

M. ilerlemeden önce merakla etrafı süzdü: Yüksek tavanlı binanın içi de dışarısı gibi tenhaydı. Biletini kontrol etmekte olan yaşlı bir adam; elinden tuttuğu ağlayan çocuğunu çekiştirerek sürükleyen genç bir anne; gazete büfesinde dergi seçen iki kadın ve gişelerin önündeki kuyrukta bekleyen birkaç kişi... M. etrafı gözden geçirdikten sonra peronlara açılan büyük, camlı kapıya doğru ilerledi. İlk üç peron boştu; dördüncüsünde, loş ışıkların altında tekerleklerinin yanından buhar fışkırtan bir tren, burnundan ateş saçan eski çağlara ait bir canavar gibi hareketsiz bekliyordu. Aradığı ekspres o olmalıydı.

M. alt geçide inerek iki yanı gazete ve boş içecek kutularıyla kaplı tünelden dördüncü perona doğru yürüdü. Ayak sesleri yarı karanlık boşlukta yankılanıyor, arkasından gelen ışıkla uzayan gölgesi önünde bir mızrak gibi onunla birlikte ilerliyordu. Tren nereye gidiyor? Hiçbir fikri yoktu. Peki, neden sorup öğrenmeden bir biletin peşine takılmıştı? Çünkü elimde bundan başka bir şey yok... Böyle düşünerek kendini rahatlatmaya çalıştı? Gardakilere hangi şehirde olduklarını sorabilirdim... Elini kuşkuyla göğsüne götürdü. Garip bir sızının tutsağı olmuştu. Belki uyandığı o eve geri dönme- li ve birilerinin gelip onu bulmasını beklemeliydi.

Böyle düşünmesine rağmen yürümeye devam etti. Kırk metre kadar sonra perona çıkan basamakların başındaydı. Bu kez beklemeden merdivenlere yöneldi. Yukarı çıktığında zayıf, sert yüzlü bir kondüktörü, merdivenlerin peronla birleştiği düzlükte kıvıldamadan dikilirken buldu.

M. biletini onu kuşkuyla süzen lacivert üniformalı adama uzattı. Garipti, adam üstünde çelimsiz yapısıyla orantısız bir tedirginlik uyandırıyordu.

“Dördüncü araba!”

M. bakışlarını hücum emri veren bir general edasıyla ilerideki vagonları işaret etmekte olan kondüktörünkilerden kaçırarak yürümeye koyuldu. Adamın itiraz etmediğine bakılırsa, bugün ayın on dördü olmalıydı. Omuzlarını dikleştirdi. Aptalca olsa da bu denli küçük, önemsiz keşif, umutsuz kazazedenin denizin ortasında bir adaya rastlaması gibi bir rahatlama yaratmıştı içinde. Yolu yarılacağına gözü peronun üstünü örten çelik sundurmadan aşağıya sarkan beyaz kadranlı, büyük saate takıldı. Sekiz elli beş; tren vaktinde kalkarsa çok zamanı kalmamıştı. Birden adama şehrin adını sormayı unuttuğunu fark etti. Akli hep sonradan başına geliyordu. Bir an geri dönmeyi düşündü, ancak kondüktörün asik suratını hatırlayınca adımlarını tekrar hızlandırdı. Bunu trendeki yolculardan birine de sorabilirdi.

Katarın ortalarında yer alan dördüncü araba gri, kalın bir sisin içinde yolcularını bekliyordu. Sisle dış çizgilerini yitirmiş trenin görünüşü, çevreye hâkim olan atmosfer kadar kasvetliydi. Ancak bu izlenim, trene yaklaştıkça düşüncelerini ele geçiren şaşkınlığın ardında kalarak seyrelti. Kalkışa birkaç dakika kalmasına rağmen ışıkları açık kompartımanların hepsi boştu. Hayalet tren!

M. 1940'lı yıllarda çevrilmiş Amerikan filmlerinden aşırılmışa benzeyen, üstü kırmızı halıyla kaplı alçak tahta merdiveni kullanarak trene bindi. Sonunda gelmişti. Bir süre göğsündeki sızıyı bekledi. Koridor sessizdi ancak dışarıdaki ılık havanın aksine, dikkat çekecek kadar serindi. M. ürperen tüylerini sıvazladı, sonra elindeki bilete baktı: Üç taksim dört. Baştan sayarak, üçüncü kompartımana girdi ve camın kenarına oturdu. Derin bir soluk aldığı anda fark etti: Göğsündeki o hareketli sızidan haber yoktu. Arkasına yaslanarak dışarıyı seyretmeye koyuldu. Vagonların altından yayılan buhar nasılsa çevreye dağılmadan, peronun ortasına bir tül perde gibi asılmıştı. Merakla, perdenin bu ta-

rafında kalan ve pencereden görebildiği alanı araştırdı. Peronda hâlâ tek yolcu yoktu. Tek başına duran adamı –tekrar göğsünde beliren sızıya karşılık verir gibi– sağa döndüğünde gördü.

Yalnız adam gençti; yirmi beş yaşlarında olmalıydı. Oldukça uzundu ve rengi solmuş bir takım elbise giymişti. M. heyecanla irkildi. Edindiği hayalet karşısında mı duruyordu? Bunu bilmiyordu, ancak hayal meyal görebildiği uzunca, hüzünlü yüzün, boş belleğinin derinliklerinde yatan belirsiz bir anıyı canlandırdığı açıktı. Bir ara ayağa kalkıp yan kompartımana geçmeyi düşündü ama buna gerek kalmadı. Kambur duruşlu adam, birkaç adım atmış, pencerenin tam önüne gelmişti.

M. derin bir soluk alarak yutkundu; sevdiği birini uzaklara uğurlamaya gelmiş gibi hüznle gözlerinin içine bakan bu adamı tanıdığına emindi. Ama nereye, hangi zamana uzanıyordu bu tanışıklık; hiçbir fikri yoktu.

Aklına gelen düşünceyle doğruldu. Belki ona hangi şehirde olduklarını, tanışıp tanışmadıklarını sorabilirdi! Pencerenin camını indirmek için kalkıp kola uzandı. Ancak arkasından yükselen uyarıcı erkek sesi onu durdurdu.

“Hiç tavsiye etmem, dışarıda boğucu bir sis var.”

M. geriye dönünce bariton sesin sahibiyle, elli yaşlarındaki uzun boylu, gösterişli erkekle yüz yüze geldi. Gülümsemekte olan adam M.’nin karşısındaki koltuğu işaret ediyordu. Gösterdiği yer ona ait olmalıydı. M. telaşla yana çekildi. Adam, elindeki küçük çantayı yukarıdaki rafa yerleştirip oturduktan sonra dostça bir tavırla elini uzattı.

“İyi yolculuklar.”

Yol arkadaşı şık giyimliydi. Damarlı gözkapaklarının dışında oldukça yakışıklıydı. Ne zaman trene binmişti? M. neden onu görmemişti?

M. soruları bir yana bırakıp, kendisine uzatılan eli daha

fazla bekletmeden kibarca sıktı. “Size de...” Ona sorabilirdi. “Pardon, nerede olduğumuzu biliyor musunuz?”

Adam cevap vermedi. Söylediklerini duymamış mıydı? Dışarıya dalıp gitmiş, yüzündeki o derinliksiz gülümseme de kaybolmuştu. M. yine de bir süre adamın konuşmayı yeniden başlatmasını, bir şeyler söylemesini bekledi, ancak sessizlik devam edince belleğindeki izin peşinden tekrar dışarıya döndü.

Ancak geç kalmıştı, tablo iyice belirsizdi artık: Peronun ortasına ince bir yağmur gibi dökülen sis her şeyi gri bir örtünün ardına itmişti. M. hayal kırıklığını gizlemeden koltuğuna çöktü. Karşısındaki adam rahatsızlığından habersiz, kompartımanda yalnızmış gibi ifadesiz bir yüzle hâlâ dışarısını süzüyordu. M. adamın bakışlarını izleyerek sis perdesinin arkasındakileri seçmeye çalıştı.

Tren o anda hareket etti. Buldukları vagona son anda da kimse binmemişti. M. giderek yoğunlaşan yalnızlık duygusuyla karşısındaki adama baktı. “Çok garip! Galiba trende bizden başka kimse yok.”

“Yanıldınız bayım, beni unuttunuz.”

M. kimi unuttuklarını görmek için az önce yaptığı gibi geriye döndü. Kompartımanın yarıya kadar açılmış sürgülü girişinde yaşı belirsiz, sirkten kaçmışa benzeyen garip bir adam, gülümseyerek onlara bakıyordu. Elmacık kemikleriyle burnunun üstündeki –boyayı andıran– yuvarlak kızarıklıklar öylesine garipti ki, M. adamın içeriye bir palyaço gibi taklalar atarak gireceğini düşünmekten kendini alamadı.

Gülünç yüzlü adam –beklediğinin aksine– yürüyerek onlara yaklaştı. “Merhabalar. Ben, T.D.”

Yeni gelenin adı da yüzü kadar garipti. Adam elini M.’ninkini sıktıktan sonra hâlâ dışarısını seyretmekte olan öteki adama uzattı. M. şaşkınlıkla olanları seyrediyordu. Yakışıklı adam daha önce kimsenin elini sıkmamış gibi çok şa-

şırmıştı; kısa bir süre ne yapması gerektiğine karar verememiş gibi bekledi, ardından yine o sığ gülümsemesine sığınarak utangaç bir tavırla palyaçonun elini sıktı.

“Merhabalar efendim. Ne yazık ki nezaketinize aynı biçimde karşılık veremeyeceğim. Yani, size adımlı söyleme durumunda değilim... Çünkü hatırlamıyorum. Kompartıma girdiğimden beri bunu düşünüyorum. Ancak adımla ilgili olarak hatırladığım tek şey G harfi... Sanıyorum G.'yle başlıyordu adım.”

Adam, düzgün cümlelerle yaptığı uzun ve garip açıklamayı bitirince T.D. konuşmayı onun yerine noktalar gibi kısa bir kahkaha attı. “Öyleyse size Bay G. demeliyiz.” Şimdi M.'ye dönmüştü. “Ya siz bayım? Siz de adınızı lütfedecek misiniz?”

Adları harf olan iki yolcu! M. sonra düşüncelerini üç, diye düzelterek, cevap verdi: “M... Galiba benim hatırladığım da sadece bu. Ben de başka bir şey hatırlamıyorum.”

“Bay G. ve Bay M...” Palyaçoğu andıran adam nedense iyice keyiflenmişti. Neşesi kabalığı çağırıştırıyordu. “Belleği olmayan iki yolcu!” M. iki sözcüğünü duyunca şaşkınlıkla adama bakakaldı. Öyleyse Bay G. de nerede olduğunu, neden bu trene bindiğini bilmiyordu. Şimdi iki bilmece vardı önünde. M. konuşmaya hazırlanırken komik adam devam etti: “Yerinizde olmak isterdim, beyler.”

Bay G., “Neden?” diye sordu; sorusuna karşın sesi meraklıydı.

“Çünkü bellek yoksa suç da günah da yoktur... Desenize, bir bebek kadar masum iki yolcuyla birlikteyim.”

Adam bir şey mi ima ediyordu? M. kuşkuyla irkildi. Geçmişinden ve adından, beyninden söküp atmak istediği bir suçtan kurtulmak için vazgeçmiş olabilir miydi? Bunu neden daha önce düşünmemişti? Zihninde beliren soruyu ancak o cevaplayabilirmiş gibi karşısındaki hafife aldığı sirk

kaçkınına dikkatle süzmeye koyuldu. Ama adamın ona al-
dırdığı yoktu. M. sonunda beklemekten vazgeçerek, karar-
sızlığın incelttiği sesiyle sordu: “Kurtulmak istediğimiz bir
günah yüzünden bellek silinebilir mi sizce?”

Bay T.D., “Tabii,” dedi. Bu kez hemen cevap vermişti. Ba-
şını da coşkuyla sallıyordu. “Mümkün. Ne denli istediğini-
ze bağlıdır bu.”

“İstemek mi?” Araya giren Bay G.’ydi. Nedense bu kez
meraklanmıştı. “Sadece istemekle ne yapabiliriz ki? Bence
istemenin gücünü abartıyorsunuz. Bu bana pek inandırıcı
gelmedi. İstemek, sadece bir sözcük; gücünün de yedi atım-
lık barutu var.”

Kimse Bay G.’nin sözlerinin ardına iliştiirdiği espriyi anla-
mamıştı. Bay T.D., “Demek öyle? Eğer istemek size yeterin-
ce inandırıcı gelmediyse bayım, o güçsüz sözcüğün yerine
‘acı çekmeyi’ koymayı deneyin o halde,” diyerek inadını sür-
dü. Yüzünün aldığı ifadeye bakılırsa konuşmaktan hoş-
lanan birine benziyordu. “Hiç acı çektiniz mi?”

Bay G., acı sözcüğü onu rahatsız etmiş gibi sinirli bir ses-
le cevap verdi:

“Dedim ya, hatırlamıyorum.” Devam etmeden bir sü-
re bekledi. T.D.’yi ikna edemeyeceğini anlamış, yardım is-
ter gibi M.’ye bakıyordu. M. adamın gülümsemesinin yakı-
şıklı yüzündeki biçimli hatları esneterek aşağıya sarkıttığı-
nı, ifadesini ablaklaştırdığını fark etti. Nedense bu onu se-
vindirdi. Bay G., sonunda cesareti kırılmış bir sesle geri çe-
kilerek, “Belki bu soruyu Bay M.’ye sormalısınız,” diye mır-
ıldandı.

M. Bay G.’nin söylediklerine aldırmadı. Kapıda belirlediği
andan itibaren konuşmayı istediği biçimde yönlendiren ko-
mik adamı seyretmekle meşguldü. T.D., Bay G.’nin aksine
kılıksızdı. Yıpranmış ceketin altından görünen gömleğinin
önü leke içindeydi; pantolonuysa sanki aylardır ütülenme-

miş gibi buruştu. M. bakışlarını adamın ayaklarına doğru indirince şaşkınlıkla durakladı. T.D.'nin iki ayağında iki ayrı ayakkabı vardı. Tuhaf, kendisinin icat ettiği hayatı yaşayan biri duruyordu karşısında. M. bütün garipliğine karşın adamın gözlerinin parıltısına hayran olmaktan kendini alamadı.

M. adam eliyle işaret edince, yutkunarak nereye sürükleneyeceğini kestiremediği konuyu değiştirdi. “T.D.? Bu harflerin özel bir anlamı var mı?”

Adam, “Trenin Delisi,” dedi duraksamadan. “Beni burada böyle çağırırlar.” Trenin Delisi! Komik değil, anlamsız bir ad diye düşündü M. Ona kalsa, Trenin Palyaçosu derdi karşısındaki kılıksıza. Peki, onu neden böyle çağırıyorlar? Adam, düşüncelerini okumuş gibi soruyu cevaplandırdı: “Sanırım, aşağı yukarı durmadan yolculuk yaptığımdan.” Sözlerini kafiyeli bir şiir okur gibi bitirdi: “Malum, çok gezen çok bilir; çok bilen de eninde sonunda delirir.”

“Bilmekle delirmenin ilgisini anladığımı söyleyemem, bayım. Öyle değil mi?”

Bay G.! Yine aniden söze karışmıştı. Hali normal olsa da, soruş şeklinde bir gariplik vardı.

Bay T.D., “Vicdanı bilgi besler,” diye karşılık verdi; Bay G.'ye cevap veriyordu ama nedense ona dönmemişti.

Yakışıklı adam, “Aynı fikirde değilim,” diyerek ısrarını sürdürdü. “Bilgi, daha çok aklımızı besler.”

M. Palyaço'ya baktı: Tınmamıştı, kendinden emindi: “Yanıyorsunuz. Bilmek, vicdanın besinidir, öyle ki, bilmek fiili birçok dilde bilinç ve vicdanla aynı kökten gelir.”

“Diyelim ki dediğiniz doğru. O zaman vicdanımızın bizi delirtebileceğini kabullenmemiz gerekmez mi?”

“Yeterince derinse, vicdan insana herşeyi yaptırabilir.”

Bay T.D. hâlâ G.'ye bakmıyor, konuşurken sanki bir şey ima eder gibi gözlerini M.'nin üzerinden ayırmıyordu. Bay

G. bu kez karşılık vermeyince, M., T.D.'nin izlemekte zorluk çektiği sözlerini sürdürmesine fırsat vermeden araya girdi. Bu anlamsız konuşmanın uzamasına izin vermeyecekti.

“Aşağıya yukarıya yolculuk yaptığınıza göre buraları iyi biliyor olmalısınız? Söyler misiniz, neden trende uçümüzden başka yolcu yok?”

“İkimizden başka, demek istemiş olmalısınız.” M. bir kez daha söze karışan G.'ye döndü. Adam, az sonra kaybolacak o sığ gülümsemesiyle T.D.'yi işaret ediyordu. “Beyefendi aşağı yukarı yolculuk ettiğine göre, trenin yerlisi sayılmaz mı?”

“Yerlisi değil, delisi...” Palyaçodan kötü bir şaire dönüşen adam bir süre güldü. Ancak kahkahalarına kimsenin katılmadığını görünce tek başına eğlenmekten vazgeçerek M.'ye döndü: Soruyu cevaplayacaktı: “Hayır dostlar, yanılıyorsunuz. Yalnız değiliz. Trende sizden başka yolcular da var. Biraz sabır! Onları da göreceksiniz.”

Görünmeyen yolcular! M. pencerenin ötesindeki sisin içinde akıp giden geceyi işaret ederek tekrar T.D.'ye döndü: “Peki, az önceki istasyonun adını hatırlıyor musunuz?”

Adam hiç duraklamadan başını salladı. Kendi dalgalığına şaşırılmış gibi bakıyor, bu bakış yüzünü daha da komikleştiriyordu. “Hayır. Ne garip? Üstelik trenden inip, peronda dolaştım da. Ancak dikkat etmemişim. Neden sordunuz? Bir önemi mi vardı?”

“Orada yaşıyor olabilirim,” dedi M. “Eğer kentin adını öğrenebilseydim, belki bazı şeyleri hatırlardım.” Sonra aklına gelen düşünceyle atıldı. “Peki, peronda kimseye rastladınız mı? Genç bir adama; takım elbiseliydi. Oldukça da uzun boylu...”

T.D. biraz bekledikten sonra tekrar başını salladı. “Hayır, peronda sadece kötü bir sis vardı Bay M. Başka bir şey görmedim. Aslında hiçbir şey görmedim. Ne sizi, ne de Bay G.'yi.” Sonra birden konuyu değiştirdi. “Biliyor musunuz?”